

Opvoedtaken eerlijk verdelen: moeder thuis voor de peuters, vaders voor de tieners?

Vaders die zich inzetten voor de opvoeding van hun tieners, perken risicogedrag merkbaar in.
— © Wim Oskam

Is het zo erg dat de moeder vooral instaat voor de opvoeding van het jonge kind, vraagt Philippe Noens zich af. Belangrijk is dat de vader vooral tijdens de tienerjaren van zijn kroost zijn opdracht als opvoeder ter harte neemt.

Maandag 28 augustus 2023 om 03:00

Philippe Noens Docent

Docent gezinswetenschappen aan de Hogeschool Odisee. Auteur van Mogen we nog wel straffen?’ (Borgerhoff & Lamberigts).

In den beginne ... was er Adam. Niet toevallig staat De schepping van Adam centraal op het gewelf van de Sixtijnse Kapel. Pas daarna kwam er Eva, gekneed uit een van Adams overvloedige ribben. Ook hier is het geen toeval dat Michelangelo Eva verbant naar een veel kleiner paneel. In Michelangelo's fresco, net als in het Bijbelverhaal, slaapt Adam door de schepping van de eerste vrouw. Jouw zielsverwant, en de originele moeder van de mensheid, komt eraan maar je kan de ogen nauwelijks openhouden. Qua desinteresse kan dat tellen.

In die zin waren de recente politieke uitspraken over de activering van huisvrouwen welgekomen. Ze leidden er alleszins toe dat er plots heel wat interesse uitging naar het (huis)moederschap. Van de 131.000 personen die thuis blijven en instaan voor de huishouding en de zorg voor hun naasten, is namelijk 96,5 procent huisvrouw (DS 16 augustus). Wat erop neerkomt dat huismannen witte raven zijn. Het is dus aan vaders om hun huishoudelijke verantwoordelijkheid op te nemen, vinden [Anna Helgøy en Arno Van Hootegem](#) (DS 25 augustus), daarbij geholpen door een ‘papaquotum’ in het ouderschapsverlof. Dat is een vorm van milde structurele dwang: koppels hebben recht op pakweg 12 maanden ouderschapsverlof als ze dat verlof onderling verdelen, met een minimumaantal op te nemen dagen voor de man.

Maria met Jezus op schoot

Richard Reeves, de Amerikaanse socioloog die furore maakt met zijn boek *Of Boys and Men* (2022), denkt daarop door. Hij merkt ook op dat het vingerwijzen van mannen te makkelijk gebeurt. Misschien verdient de slapende Adam wel een por, maar het culturele basisbeeld van een moeder die verzorgt terwijl een vader waakt, laat zich nu eenmaal niet zo makkelijk uitwissen. Om één voorbeeld aan te halen: elk jaar doen we dat basismodel eer aan wanneer we een kerststalletje onder de dennenboom zetten. Maria koestert Jezus op haar schoot, Jozef neemt een beschermende houding aan. En hoewel weinig moderne koppels het traditionele sociaal contract tussen man en vrouw willen ondertekenen – een vader onderhoudt zijn gezin buitenshuis, een moeder houdt (van) haar gezin binnenshuis – dan is er nog altijd de genderloonkloof die deze realiteit mee in stand houdt.

Reeves zou ook de flexibiliteit van ons Belgische ouderschapsverlof loven. Zo kan elke ouder het verlof spreiden over een lange periode, om er bijvoorbeeld voor in te staan elke woensdagmiddag thuis te zijn voor de schoolgaande kinderen. Maar de socioloog zou het vermoedelijk jammer vinden dat ons huidige ouderschapsverlof komt met een leeftijdsvoorwaarde: het ouderschapsverlof moet aanvangen voor het kind 12 jaar wordt. Die voorwaarde doet uitschijnen dat, eenmaal de kinderen naar de secundaire school gaan, het meeste opvoedingswerk achter de rug ligt.

Risicogedrag

Dat is jammer, omdat vaders een belangrijke rol te vervullen hebben tijdens de adolescentie. Onderzoekdaarover liegt er niet om: vaders die zich bezighouden met hun tieners, duwen schadelijk risicogedrag – (overmatig) alcoholgebruik, roken, criminaliteit – naar beneden. De effecten lijken ook blijvend te zijn. Zestienjarige meisjes die een hechte band met hun vader hebben, hebben een betere mentale gezondheid op 33-jarige leeftijd. Een betrokken vader heeft ook een invloed op de academische resultaten van vooral de zonen, zowel tijdens de adolescentie als op latere leeftijd.

Als een kind een fysieke of mentale beperking heeft, ligt de leeftijdsgrens van het ouderschapsverlof nu op 21 jaar. Misschien is het een goed idee die leeftijdsvoorwaarde gelijk te trekken voor alle kinderen, of minstens de leeftijdsvoorwaarde op te trekken van 12 tot 18 jaar? Zo geven we een interessant signaal aan alle ouders. Kinderen hebben twee decennia nodig om op te groeien, neem dus de tijd voor hun opvoeding. In één beweging zouden we dan ook de rol van vaders kunnen bekrachtigen: jullie betrokkenheid maakt echt wel een verschil in het leven van jullie tienerzonen en -dochters.

Zelfs met een ‘papaquotum’ is het waarschijnlijk dat de meeste zorg voor en opvoeding van de jonge kinderen nog altijd door de moeder zal gebeuren. Dat is misschien niet eens zo erg. Moeders zijn zelden boos op hun partner omdat die minder instaat voor de directe verzorging van hun jonge kind, zolang de vader op andere manieren betrokkenheid toont en zijn vaderschap serieus neemt. Heel wat moeders raken wel geïrriteerd – terecht – als de vader het ‘tweedelijnsouderschap’ van de eerste periode aanhoudt. Dat moeders beter zijn in het geven van borstvoeding, betekent niet dat ze ook beter zijn in het opdagen bij oudercontacten op school of het maken van tandartsafspraken voor de dertienjarige zoon.

We hoeven misschien niet krampachtig te streven naar perfecte gelijkheid in de huishoudelijke taakverdeling tijdens de jongere jaren. Het lijkt realistischer om te gaan voor een sociale norm waarbij moeders en vaders ongeveer evenveel bijdragen aan de opvoeding van de kinderen, alleen niet per se tegelijkertijd. Om Reeves te parafaseren: moeders thuis voor de peuters, vaders voor de tieners?